

Hemmelig.

Innst. S. II.

Innstilling fra finanskomiteen om fortsatt statsstøtte til A/S Sydvaranger.

Til Stortinget.

Under 4de juli d. å. fattet Stortinget i hemmelig møte sådan beslutning:

«Regjeringen bemyndiges til å utbetale inntil kr. 200 000,00 av forfalne lønninger til arbeiderne mot den sikkerhet som departementet finner å kunne erhverve.»

I henhold til denne beslutning blev beløpet den 6te ds. stillet til selskapets disposisjon, idet departementet samtidig erholdt utvidet sikkerhet i selskapets aktiva for ovennevnte beløp. Den i samme anledning utstedte pantsettelseserklæring følger nærværende innstilling som utrykt bilag.

I St. med. nr. 27 og Innst. S. nr. 159 fra nærværende komite er gitt en rekke opplysninger om selskapets stilling, og de forhold som ledet til at der blev gitt statsgaranti til et maksimumsbeløp av 1 mill. kroner mot depositum av A/S Sydvarangers 1ste prioritets ihendehaverobligasjoner til et pålydende beløp av det dobbelte av driftskreddittens maksimumsbeløp. Der henvises nærmere herom til forannevnte dokumenter.

Da selskapets økonomiske stilling imidlertid stadig er forverret, har det søkt departementet om en økning av statsgarantien til 75 pct. av de deponerte obligationers pålydende beløp, som var steget til kr. 2 319 000,00. Dette andragende betyr en økning av statsgarantien med ca. kr. 580 000,00. I skrivelse av 4de juli til Finansdepartementet redegjør selskapet nærmere for de grunner som taler for en sådan utvidelse av statsgarantien.

A/S Sydvarangers andragende gjaldt således en ytterligere støtte av kr. 580 000,00. Herav blev ved stortingsbeslutning av 4de juli bevilget til forfalne lønninger kr. 200 000,00, hvorved selskapets andragende blev redusert til å gjelde de resterende kr. 380 000,00.

Departementet er imidlertid av den oppfatning at man ved bevilgningen av dette beløp ikke vilde ha nogen garanti for at selska-

pet blev ført over vanskeligheten, idet det efter departementets oppfatning var overveiende sannsynlighet for at selskapet til høsten vilde ha opbrukt beløpet og atter være stillet overfor en krise.

Departementet mente at man i tilfelle måtte ta sikte på en ordning som kunde føre selskapet frelst over vinteren og anmodede derfor om å få opstillet et budgett for selskapets pengebehov ved innskrenket drift i 1926.

Dette budgett finnes i utrykt bilag under II Fortsatt drift til 1ste mai 1926, og viser at der vil trenge et tilskudd av netto kr. 1 990 000,00.

Senere har imidlertid selskapet i skrivelse av 9de ds. (trykt bilag) meddelt at det vil kunne oprettholde en innskrenket drift med produksjon efter programmet med et noget mindre antall funksjonærer og arbeidere enn oprinnelig anslått hvorved vil innspares kr. 50 000,00 pr. måned eller for 10 måneder kr. 500 000,00.

Dessuten har selskapet nedsatt alle funksjonærlønninger med 10 pct. og foretatt en reduksjon i akkordsatsene hvorved innspares kr. 22 500,00 pr. måned eller for 10 måneder kr. 225 000,00.

Ved disse to besparelser vil ovennevnte beløp kr. 1 990 000,00 reduseres med kr. 725 000,00 til kr. 1 265 000,00.

Regjeringen har om enn under sterk tvil ikke funnet å kunne anbefale at der tilståes selskapet nogen ytterligere støtte fra statens side.

Et flertall bestående av formannen, Astrup, Færøvik, Hornsrud, Krogh og Løge finner tiltross for de sterke betenkeligheter som man må nære, at der er så mange grunner for å søke selskapet bragt frelst over vinteren, at det vil innstille på at der gis regjeringen bemyndigelse til å yde den fornødne støtte til vedlikehold av innskrenket drift eventuelt frem til 1ste mai 1926.

Som nevnt, forutsettes etter selskapets endrede budgett et tilskudd av kr. 1 265 000,00. I dette beløp inngår imidlertid de under post 3 opførte avdrag på flytende gjeld, kr. 1 000 000,00. Av dette beløp gjelder kr. 300 000,00 statens tilgodehavende for kull. Da imidlertid staten ved stans av driften ikke kan gjøre regning på å få dette beløp utbetalt, er der heller ingen grunn til å regne med umiddelbar utbetaling ved en fortsatt drift, hvorfor man finner å kunne se bort fra dette beløp. Tilbake blir så kr. 700 000,00.

Flertallet finner imidlertid at det er lite smakelig at staten skal yde tilskudd til driften til fordel for kreditorer, og det forutsetter derfor, at selskapet, hvis støtte beslattes ydet, vil søke en ordning med sine kreditorer, hvorefter betalingen av disses tilgodehavender blir prolongert i den utstrekning som regjeringen måtte finne nødvendig. Ved underhåndskonferanse med selskapet er det opplyst, at det også har vært selskapets forutsetning at så skulde skje.

Det tilskudd som staten under disse forutsetninger vil måtte yde vil således gå ned til antagelig kr. 600 000,00 à kr. 700 000,00. Ved øieblikkelig stans vil uten tvil staten bli nødsaget til å bidra til nødsarbeide og understøttelse.

Statens veidirektorat opplyser, at det formentlig vil kunne anvende ca. 100 mann i nødsarbeide med en samlet omkostning av ca. kr. 40 000,00 pr. måned altså for 10 måneder kr. 400 000,00. Men dette er jo kun en brøkdel av de arbeidere som blir ledige.

Fylkesmannen i Finnmark meddeler i telegram til finansministeren, at ved driftstans vil 2 500 mennesker (hovedpersoner og forsørgede) bli brødløse. Dessuten vil indirekte ytterligere rammes ca. 2 500 mennesker. En øieblikkelig driftstans vil således for staten medføre et kontant utlegg som sannsynligvis blir større enn det beløp som staten i tilfelle må yde som tilskudd til driften. Ennvidere vil ved øieblikkelig driftstans statens tilgodehavende for tidligere ydede lån av nødslånet, kr. 4 040 500,00, sannsynligvis bli verdiløst.

Det er A/S Sydvarangers hensikt hurtigst mulig å tre i forbindelse med sine uten-

landske avtagere for å søke oppnådd fornødne pengemidler til drift utover 1ste mai 1926, forsåvidt den almindelige situasjon til den tid ikke skulde ha gjort sådan hjelp overflødig. Det er en selvfølge at det vil være betydelig lettere å få en sådan ordning istand for et verk som er i drift, likesom man må ha for øie, at en senere gjenoptagelse av driften ved det nedlagte verk vil medføre omkostninger antagelig til et beløp av ca. kr. 800 000,00.

Da etter flertallets opfatning en stans av driften nu vil medføre større utgifter enn en oprettholdelse av driften ved statens hjelp til 1ste mai 1926, vil flertallet foreslå at regjeringen bemyndiges til å anvende inntil kr. 800 000,00 til støtte for fortsatt drift av A/S Sydvaranger eventuelt til utgangen av april 1926.

Det er flertallets forutsetning, at regjeringen må ha det i sin hånd nårsomhelst å avbryte støtteaksjonen efter sin vurdering av stillingen til enhver tid. En vedtagelse av innstillingen vil således ikke betegne en endelig bevilgning av en kreditt til selskapet, som dette sikkert kan regne med.

Det er videre flertallets forutsetning, at departementet såvidt mulig skaffer sig betryggende sikkerhet for den ydede støtte.

Komiteens medlem Inderberg finner å burde foreslå at støtten bør innskrenkes til kr. 380 000,00 i tillegg til de allerede tidligere bevilgede kr. 200 000,00. Derved vil man imøtekomme selskapets andragende om å få de deponerte obligasjoner belånt med 75 pct. hvorved staten formentlig ikke vil løpe nogen risiko.

Komiteens medlem Aarstad finner, således som stillingen ligger an, å måtte slutte sig til regjeringen.

Komiteens medlemmer Moseid og Sæby finner efter de foreliggende opplysninger ikke å kunne tilråde, at der ydes A/S Sydvaranger ytterligere støtte fra statens side. Efter vår mening har de opplysninger som er innkommet efterat komiteen avgav sin uttalelse til Finansdepartementet ikke bidratt til å stille saken i et gunstigere lys.

I henhold til foranstående innstiller komiteen til Stortinget å fatte følgende

beslutning:

Regjeringen bemyndiges til, mot såvidt mulig betryggende sikkerhet, å anvende inn- til kr. 800 000,00 til støtte for fortsatt drift

av A/S Sydvaranger eventuelt til utgangen av april 1926.

Oslo i finanskomiteen den 16de juli 1925.

J. H. Christiansen,

formann.

Sigurd Astrup,

ordfører.

Chr. Hornsrud,

sekretær.

Bilag.

Skrivelse av 10de juli 1925 fra Det Kongelige Finans- og Toll-Departement til Stortingets finanskomite.

Ad *A/S Sydvaranger.*

Ved Stortingets beslutning av 4de juli d. å. blev regjeringen bemyndiget til å utbetale inntil kr. 200 000,00 av forfalne lønninger til selskapets arbeidere mot en sikkerhet som departementet fant å kunne erverve.

Den 6te s. m. blev nevnte beløp stillet til selskapets disposisjon gjennom Centralbanken for Norge og debitert dets statsgaranterte kassakredittkonto hos banken (jfr. St. medd. nr. 27 for 1925), idet departementet samtidig erholdt utvidet sikkerhet i selskapets aktiva for den omhandlede forhøielse av statsgarantien (jfr. den i gjenpart vedlagte pantsettelseserklæring av 6te ds.).

Idet man forøvrig henviser til selskapets skrivelse hertil av 4de ds., hvorav gjenpart tidligere er tilstillet den ærede komites medlemmer, skal man tillate sig å meddele, at regjeringen inngående har overveiet spørsmålet om fortsatt statsstøtte til selskapet og herunder bl. a. latt opstille beregninger over hvilke kontantutlegg vil måtte påregnes fra statens side under forskjellige alternativer for å hindre sammenbrudd av selskapet.

Med hensyn til disse beregninger, hvorav en gjenpart vedlegges, og som må betraktes

som rent skjønnsmessige, bemerkes, at resultatet muligens vil komme til å stille sig noget gunstigere efter de opplysninger, selskapet senere har meddelt i den likeledes vedlagte tilleggsskrivelse av 9de ds., men alle forhold tatt i betraktning synes imidlertid situasjonen nu, såvel med hensyn til avsetningsforholdene som med hensyn til de priser, som under den forandrede valutasi- tuasjon kan ventes oppnådd for selskapets produkter, å være så meget forværret, at staten ved fortsatt støtte vil få betydelige utlegg uten at der kan skjønnes å være nogen nærliggende utsikt til å bringe selskapet på fote, således at det i en nogenlunde over- skuelig fremtid skulde kunne klare sig ved egen hjelp.

Under disse omstendigheter har regje- ringen, omenn under sterke tvil, ikke funnet å kunne anbefale, at der tilståes selskapet nogen ytterligere støtte fra statens side.

For det tilfelle, at selskapet blir nødt til å innstille, må man være forberedt på en betydelig arbeidsløshet på stedet, og regje- ringen vil av hensyn hertil i tilfelle bestemt måtte fraråde, at den for terminen 1925—26 foreslåtte bevilgning, stor 3 millioner kroner til motarbeidelse av arbeidsløshet nedsettes.

Arnold Holmboe.

L. S m i t t.

Skrivelse av 9de juli 1925 fra Aktieselskabet Sydvaranger til Det Kongelige Finans- og Tolldepartement.

I tilslutning til vor redegjørelse av 4de ds. og mundtlige konferance finder vi at burde oplyse at vi i henhold til telegramveksel med verket og behandling av saken inden vort styre har besluttet foreløbig at søke opretholdt en innskærket drift, saaledes som nævnt i vort brev av 4de ds. Denne produktion vil kunne opretholdes ved et noget mindre antal funktionærer og arbeidere end oprindelig anslaat, hvorfor det nuværende antal, 1041 funktionærer og arbeidere, vil bli redusert til ca. 900 funktionærer og arbeidere, hvorved maanedlig spares ca. kr. 50 000,00.

Likeledes har styret besluttet at reducere samtlige funktionærers gage fra øverst til nederst med 10 pct. og likeledes foreta

reduktion i akkorderne i den utstrækning de lokale forhold tillater det. Ogsaa dette vil bety en reduktion i kontantutlegget og redusere selskapets produktionskostende og yderligere hjelpe til at de rene produktionsutgifter skal ligge under hvad selskapet selv ved den nuværende £-kurs kan vente at opnaa for sin produktion.

Vi benytter anledningen til at nævne at der ifølge telegrafisk opplysning fra Kirkenes for nogen dage siden av arbeidere og funktionærer den 6te juli — eksklusiv avdelingschefer — var 572 gifte og 469 ugifte, hvorav fast bosittende, formodentlig hjemstavnsberettiget, paa Kirkenes og i Bjørnevand 436 gifte og 177 ugifte.